

Krystyna Szczechowicz

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: 0000-0002-7251-4962

krystyna.szczechowicz@uwm.edu.pl

Postępowanie w przedmiocie przedłużenia stosowania, uchylenia lub zmiany środka zabezpieczającego – wybrane zagadnienia procesowe

Wstęp

Środki zabezpieczające, jako instrument polityki kryminalnej, wywodzą się z rozwijającej się w drugiej połowie XIX w. szkoły pozytywnej prawa karnego. Przedstawiciele tejże szkoły sformułowali koncepcję rezygnacji z kar jako formy odwetu na rzecz środków zabezpieczających, celem których miała być wyłącznie ochrona społeczeństwa przed sprawcami szczególnie niebezpiecznymi¹. Środki te miały stanowić nie tyle odpowiedź na czyn sprawcy oraz nie miały nieść za sobą sankcji będącej konsekwencją popełnienia czynu zabronionego, ale miały być reakcją prewencyjną wobec możliwości popełnienia przez sprawcę kolejnego czynu zabronionego z uwagi na szczególne właściwości sprawcy, wskazujące na jego społeczne niebezpieczeństwo².

Wynikiem sporu między klasyczną a pozytywną szkołą prawa karnego o wyższości kar albo środków zabezpieczających było sformułowanie przez szkołę socjologiczną postulatów stosowania wobec sprawców przestępstw i czynów zabronionych przez prawo karne zarówno kar (środków karnych), jak i środków zabezpieczających³. Konsekwencją tego było powstanie w pierwszej

¹ A. Marek, *Prawo karne*, wyd. dziesiąte, Warszawa 2011, s. 131; A. Wąsek, [w:] O. Górniok (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, t. 1: *Art. 1–116*, Gdańsk 2005, s. 33 i nast.; W. Wolter, *Nauka o przestępstwie*, Warszawa 1973, s. 118.

² L.K. Paprzycki (red.), *Środki zabezpieczające*, seria: System Prawa Karnego, t. 7, wyd. drugie, Warszawa 2015, s. 3–4.

³ J.K. Gierkowski, L.K. Paprzycki, *Niepoczytalność i psychiatryczne środki zabezpieczające. Zagadnienia prawno-materialne, procesowe, psychiatryczne i psychologiczne*, Warszawa 2013, s. 5.

połowie XX w. tzw. kodeksów dwutorowych, przewidujących możliwość stosowania z jednej strony kar, a z drugiej środków zabezpieczających⁴. Należy do nich zaliczyć dotychczasowe polskie kodyfikacje karne z 1932 r., 1969 r. i 1997 r.⁵

Środki zabezpieczające, ze względu na ich związek z karą, można podzielić na: środki zabezpieczające stosowane zamiast kary, środki zabezpieczające stosowane obok kary i środki zabezpieczające stosowane po odbyciu kary (postpenalne)⁶.

Istotna zmiana w zakresie stosowania środków zabezpieczających w polskim prawie nastąpiła na skutek nowelizacji Kodeksu karnego z 1997 r. ustawą z dnia 20 lutego 2015 r.⁷ Wprowadzony został nowy katalog środków zabezpieczających, nowe zasady ich orzekania oraz środki o charakterze leczniczym uzyskały inny kształt. W efekcie uchylone zostały obowiązujące dotychczas uregulowania art. 93–98 k.k., a w ich miejsce pojawiły się nowe regulacje w dodanych art. 93a–93 g⁸.

Konsekwencją zmian przewidujących możliwość orzeczenia środków zabezpieczających na etapie postępowania wykonawczego z wyłączeniem pobytu w zakładzie psychiatrycznym była nowelizacja wskazaną ustawą przepisów rozdziału XIII Kodeksu karnego wykonawczego.

Kodeks karny po nowelizacji ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. przewiduje następujące środki zabezpieczające:

- 1) elektroniczną kontrolę miejsca pobytu, realizowaną w systemie dozoru elektronicznego (art. 93a § 1 pkt 1 k.k.) – sprawca ma w tym przypadku obowiązek poddania się nieprzerwanej kontroli miejsca swojego pobytu sprawowanej za pomocą urządzeń technicznych, w tym noszonego nadajnika (art. 93e);
- 2) terapię (art. 93a § 1 pkt 2 k.k.) – sprawca przebywający na wolności ma obowiązek stawiennictwa we wskazanej przez sąd placówce w terminach wyznaczonych przez lekarza psychiatrę, seksuologa lub terapeutę i poddania się terapii farmakologicznej zmierzającej do osłabienia popędu seksualnego, psy-

⁴ Zob. A. Marek, op. cit., s. 25 i nast.; K. Krajewski, *Środki zabezpieczające*, [w:] L.K. Paprzycki (red.), op. cit., s. 3 i nast.; K. Zgryzek, *Postępowanie w przedmiocie zastosowania środków zabezpieczających w polskim procesie karnym*, Katowice 1989, s. 14 i nast.; A. Kwieciński, *Lecznicze środki zabezpieczające w polskim prawie karnym i praktyka ich wykonania*, Wrocław 2009, s. 15 i nast.

⁵ K. Szczechowicz, *Postępowanie w przedmiocie umorzenia postępowania i orzeczenia środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia sprawcy w zakładzie psychiatrycznym*, [w:] B. Hołyst, J. Duży, P. Grzegorzczak, Z. Wardak, D. Wąsik (red.), *Doprawdy łitość to zbrodnia*, Łódź 2018, s. 433.

⁶ J. Długosz, [w:] M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część ogólna*, t. 2: *Komentarz*, wyd. trzecie, Warszawa 2015, s. 554–555.

⁷ Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 396), dalej jako k.k.

⁸ Zob. A. Barczak-Oplustil, *Środki zabezpieczające*, [w:] W. Wróbel (red.), *Nowelizacja prawa karnego 2015. Komentarz*, Kraków 2015, s. 671.

choterapii lub psychoedukacji w celu poprawy jego funkcjonowania w społeczeństwie (z art. 93f § 1 k.k.);

3) terapię uzależnień (art. 93a § 1 pkt 3 k.k.) – w tym przypadku sprawca przebywający na wolności, wobec którego orzeczono terapię uzależnień, ma obowiązek stawiennictwa we wskazanej przez sąd placówce leczenia odwykowego w terminach wyznaczonych przez lekarza i poddania się leczeniu uzależnienia od alkoholu, środka odurzającego lub innego podobnie działającego środka (zgodnie z art. 93f § 2 k.k.);

4) pobyt w zakładzie psychiatrycznym (art. 93a § 1 pkt 4 k.k.). Jest to jedyny środek zabezpieczający o charakterze izolacyjnym. Wykonywany jest w podmiocie leczniczym udzielającym świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie opieki psychiatrycznej, dysponującym warunkami podstawowego, wzmocnionego lub maksymalnego zabezpieczenia (art. 200 § 1 i 2 k.k.w.);

5) jeśli ustawa tak stanowi, tytułem środka zabezpieczającego można orzec także: zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej, zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi, zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, zakaz wstępu na imprezę masową, zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych, nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, zakaz prowadzenia pojazdów (art. 93a § 2 k.k.). Wobec tego samego sprawcy można orzec więcej niż jeden środek zabezpieczający (art. 93b § 4 k.k.).

W obecnym stanie prawnym większość środków zabezpieczających wskazanych w art. 93a § 1 k.k. ma charakter leczniczy (terapia, terapia uzależnień, pobyt w zakładzie psychiatrycznym⁹). Nieleczniczy charakter ma jedynie środek zabezpieczający w postaci elektronicznej kontroli miejsca pobytu, realizowany w systemie dozoru elektronicznego¹⁰.

Nieleczniczy charakter mają również szczególne środki zabezpieczające o charakterze tzw. administracyjnym¹¹. W istocie są to bowiem środki karne z art. 39 pkt 2–3 k.k., orzekane tytułem środka zabezpieczającego.

⁹ W przypadku środka zabezpieczającego pobytu w zakładzie psychiatrycznym łączy on element leczniczy – terapeutyczny z zabezpieczającym (izolacja sprawcy niebezpiecznego od społeczeństwa). Zgodnie z art. 202 k.k.w. sprawcę, wobec którego wykonywany jest środek zabezpieczający pobytu w zakładzie psychiatrycznym, „obejmuje się odpowiednim postępowaniem leczniczym, psychoterapeutycznym, rehabilitacyjnym lub resocjalizacyjnym, którego celem jest poprawa stanu jego zdrowia i zachowania w stopniu umożliwiającym funkcjonowanie w społeczeństwie w sposób niestwarzający zagrożenia porządku prawnego, a w wypadku sprawcy umieszczonego w zakładzie psychiatrycznym – również dalsze leczenie w warunkach poza tym zakładem”.

¹⁰ Zob. A. Barczak-Oplustil, op. cit., s. 673.

¹¹ Ibidem.

Postępowanie w przedmiocie przedłużenia stosowania, uchylenia lub zmiany środka zabezpieczającego

Czasu stosowania środków zabezpieczających nie określa się z góry (art. 93d § 1 k.k.). Takie rozwiązanie wynika z ich istoty. Nie jest możliwe określenie z góry, jak będzie przebiegać np. terapia i w którym momencie sprawca przestanie stwarzać zagrożenie¹². Rozwiązanie to wymusza po stronie ustawodawcy wprowadzenie regulacji zapewniających ochronę praw jednostki, wobec której środek zabezpieczający został orzeczony.

Ustrojowym gwarantem ochrony wolności osobistej jednostek, co wynika z art. 45 ust. 1 Konstytucji, są sądy. Podstawowe zatem zabezpieczenie praw jednostki stanowi sądowa kontrola istnienia potrzeby dalszego stosowania środka zabezpieczającego. Niezawisły sąd ma obowiązek uchylić środek zabezpieczający, gdy dalsze jego stosowanie nie jest już konieczne (art. 93b § 2 k.k.), a zatem gdy ustaną przesłanki jego orzeczenia. Ponadto sąd może zmienić orzeczony wobec sprawcy środek zabezpieczający lub sposób jego wykonywania, jeżeli poprzednio orzeczony środek stał się nieodpowiedni lub jego wykonywanie nie jest możliwe (art. 93b § 3 zd. 2 k.k.).

Najbardziej newralgiczny jest środek zabezpieczający w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym. Ogranicza on jedno z podstawowych praw człowieka – prawo do wolności osobistej¹³. Prawa osób, wobec których orzeczono taki środek, powinny zostać precyzyjnie określone w myśl art. 31 ust. 3 Konstytucji. Zgodnie z nim ograniczenia konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Ingerencja w prawo do wolności wymaga określonych ram i gwarancji procesowych. Ich zasadniczy trzon ukształtowany został w Konwencji o ochro-

¹² Do czasowej niedookreśloności jako cechy środków zabezpieczających odniósł się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 23 listopada 2016 r., sygn. akt K 6/14, wskazując, że „rafio legis orzekania środków zabezpieczających bez wskazywania terminu końcowego jest niemożność uprzedniego określenia momentu czy to skutecznego zakończenia terapii, czy to ustania w inny sposób zagrożenia pochodzącego ze strony sprawcy. Teoretycznie środek zabezpieczający może być stosowany nawet do końca życia sprawcy. Należy jednak podkreślić, że czas wykonywania środka jest limitowany ogólnymi i szczegółowymi przesłankami jego stosowania, w tym zasadami konieczności, subsydiarności i proporcjonalności. Sąd ma jednak obowiązek uchylić środek zabezpieczający, gdy dalsze jego stosowanie nie jest już konieczne dla zapobieżenia ponownemu popełnieniu przez sprawcę czynu zabronionego” – <https://ipo.trybunal.gov.pl/ipo/Szukaj?cid=3> (data dostępu: 10.01.2022).

¹³ Umieszczenie w zakładzie psychiatrycznym jest ze swej istoty pozbawieniem wolności, dlatego stosowanie tego środka zabezpieczającego wymaga ścisłego określenia kryteriów i ograniczeń. Zob. J.K. Gierowski, A. Szymusik, *Deontologia w psychiatrii i psychologii sądowej*, [w:] J.K. Gierowski, A. Szymusik (red.), *Postępowanie karne i cywilne wobec osób zaburzonych psychicznie. Wybrane zagadnienia z psychiatrii, psychologii i seksuologii sądowej*, Kraków 1996, s. 197.

nie praw człowieka i Podstawowych Wolności¹⁴, której Rzeczpospolita Polska jest stroną od roku 1993. Chodzi tu przede wszystkim o prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego (art. 5 EKPCz), prawo do obrony swoich interesów.

Strony konwencji powinny kształtować krajowy porządek prawny zgodnie z celem art. 5 EKPCz, czyli w taki sposób, by chronił jednostkę przed arbitralnością, co wymaga istnienia „rzetelnych i odpowiednich procedur”¹⁵. Przyjmuje się, że pozbawienie wolności nie może zostać uznane za „zgodne z prawem” w rozumieniu art. 5 ust. 1 EKPCz, jeżeli tryb krajowy nie zapewnia wystarczających gwarancji przeciwko arbitralności.

Zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej jako ETPCz) osoba nie może zostać pozbawiona wolności ze względu na chorobę umysłową, jeżeli trzy następujące warunki minimalne nie zostaną spełnione: należy wiarygodnie wykazać, że osoba ta jest chora umysłowo (czyli należy wykazać istnienie autentycznych zaburzeń psychicznych przed właściwym organem na podstawie obiektywnego badania lekarskiego), zaburzenia psychiczne muszą być takiego rodzaju lub o takim natężeniu, że uzasadniają przymusowe odosobnienie, a ważność przedłużenia odosobnienia musi zależeć od utrzymywania się takich zaburzeń¹⁶.

Podstawy materialnoprawne przedłużania stosowania, uchylecia lub zmiany środka zabezpieczającego zawarte są w Kodeksie karnym¹⁷, natomiast tryb postępowania określają przepisy Kodeksu karnego wykonawczego¹⁸.

Tryb orzekania o dalszym stosowaniu pobytu w zakładzie psychiatrycznym został uregulowany w art. 204 k.k.w. W myśl art. 204 § 1 k.k.w., jeżeli wobec sprawcy orzeczono środek zabezpieczający w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym, sąd z urzędu zobligowany jest nie rzadziej niż co 6 miesięcy orzekać w przedmiocie dalszego stosowania tego środka, a w wypadku uzyskania opinii, że dalsze pozostawanie sprawcy w zakładzie psychiatrycznym nie jest konieczne, ma uczynić to bezzwłocznie. Powyższa regulacja – zgodnie z art. 204 § 4 k.k.w. – ma odpowiednie zastosowanie do sprawców, wobec których orzeczono inny niż pobyt w zakładzie psychiatrycznym środek zabezpieczający, z tym że wówczas sąd orzeka w przedmiocie dalszego stosowania środka zabezpieczającego nie rzadziej niż co 12 miesięcy.

¹⁴ Dz.U. z 1993 r., Nr 61, poz. 284 ze zm.; dalej jako EKPCz.

¹⁵ Por. decyzję Europejskiej Komisji Praw Człowieka z 22 października 1997 r. w sprawie *Kielczewski przeciwko Polsce*, skarga nr 25429/94; uzasadnienia wyroków ETPCz: z 30 listopada 2010 r. w sprawie *Jończyk przeciwko Polsce*, skarga nr 19789/08; z 2 maja 2013 r. w sprawie *Petukhova przeciwko Rosji*, skarga nr 28796/07; z 28 maja 2013 r. w sprawie *Baran przeciwko Polsce*, skarga nr 53315/09; z 29 listopada 2011 r. w sprawie *Beiere przeciwko Lotwie*, skarga nr 30954/05 – <http://www.echr.coe.int> (data dostępu: 21.01.2022).

¹⁶ Zob. decyzja ETPCz z 17 maja 2016 r., *Wyźga przeciwko Polsce*, skarga nr 72193/10 – <http://www.echr.coe.int> (data dostępu: 23.01.2022).

¹⁷ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 2345).

¹⁸ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 534), dalej jako k.k.w.

Istotne znaczenie dla zagwarantowania ochrony praw sprawców, wobec których stosowany jest środek zabezpieczający pobytu w zakładzie psychiatrycznym, ma także regulacja art. 203 k.k.w. Przepis art. 203 § 1 k.k.w. nakłada na kierownika zakładu psychiatrycznego, w którym wykonuje się środek zabezpieczający w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym, by nie rzadziej niż co 6 miesięcy przysyłał do sądu opinię o stanie zdrowia sprawcy umieszczonego w tym zakładzie oraz o postępach w leczeniu lub terapii. Przy czym opinię taką jest obowiązany przesłać bezzwłocznie, jeżeli w związku ze zmianą stanu zdrowia sprawcy uzna, że jego dalsze pozostawianie w zakładzie nie jest konieczne. Niezależnie od tego, sąd może w każdym czasie żądać opinii o stanie zdrowia i stosowanym leczeniu lub terapii oraz ich wyników wobec sprawcy umieszczonego w zakładzie psychiatrycznym (art. 203 § 2 k.k.w.).

Elementy gwarancyjne w procedurze orzekania o przedłużeniu stosowania, uchyleniu bądź zmianie środka zabezpieczającego mają ogromne znaczenie. W toku postępowania kontrolnego kluczowe znaczenie powinny mieć takie rozwiązania proceduralne, które zagwarantują efektywną kontrolę nad stosowaniem środka ingerującego w sferę wolności i prawa jednostki – z pierwszeństwem przed szybkością tego postępowania¹⁹. Podstawowym warunkiem rzetelnej i sprawiedliwej oceny jest w tym wypadku możliwość dokonania przez sąd ustaleń faktycznych w sposób wszechstronny i wyczerpujący. Do rozwiązań proceduralnych, służących osiągnięciu takiego celu, należy m.in. prawo do inicjowania postępowania, prawo strony do osobistego udziału w posiedzeniu oraz prawo do bycia wysłuchanym, prawo do wniesienia środka odwoławczego.

Inicjowanie postępowania w przedmiocie uchylenia bądź zmiany środka zabezpieczającego nie następuje tylko z urzędu. Wniosek może złożyć na zasadach ogólnych prokurator, skazany lub jego obrońca (zob. art. 19 § 1 k.k.w.), ale również w oparciu o regulację szczególną: dyrektor zakładu karnego, kierownik zakładu psychiatrycznego lub kierownik podmiotu leczniczego, w którym sprawca odbywa terapię lub terapię uzależnień (art. 199b § 1 k.k.w.). Rozwiązanie przyznające sprawcy i jego obrońcy uprawnienie do inicjowania postępowania należy uznać za spełniające wymogi należytej ochrony praw jednostki. Znaczne rozszerzenie zakresu podmiotów uprawnionych do inicjowania postępowania tylko wzmacnia tę ochronę.

Słusznie w piśmiennictwie zwraca się jednak uwagę na brak kuratora sądowego wśród wnioskodawców wymienionych w art. 199b § 1 k.k.w. z uwagi na jego rolę i pozycję przy wykonywaniu środków zabezpieczających²⁰.

¹⁹ Zob. uzasadnienie wyroku TK z 22 marca 2017 r., sygn. akt SK 13/14, <https://ipo.trybunal.gov.pl/ipo/view/sprawa.xhtml?&pokaz=dokumenty&sygnatura=SK%2013/14> (data dostępu: 12.01.2022).

²⁰ Zob. T. Kalisz, A. Kwieciński, *Projektowane zmiany w zakresie stosowania i wykonywania leczniczych środków zabezpieczających: (uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw w wersji z 17 kwietnia 2014 r.)*, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 2014, nr 83, s. 37.

Regulacje dotyczące postępowania w przedmiocie uchylecia lub zmiany środka zabezpieczającego znajdują zastosowanie nie tylko w sytuacji, gdy sprawca rozpoczął wykonywanie środka, ale też w sytuacji, gdy mimo uprawnienia się orzeczenia nie doszło jeszcze do faktycznego rozpoczęcia jego wykonania²¹.

Ustawodawca wprowadził możliwość ograniczenia merytorycznego rozpoznawania wniosku o zmianę lub uchylecie środka zabezpieczającego. Sąd może pozostawić bez rozpoznania wniosek o zmianę lub uchylecie środka zabezpieczającego, jeżeli od wydania poprzedniego orzeczenia w tym przedmiocie upłynęło mniej niż 6 miesięcy, a wnioskodawca nie wskazał nowych okoliczności mających znaczenie dla rozstrzygnięcia (art. 199b § 4 k.k.w.). Warunkiem pozostawienia wniosku bez rozpoznania jest zatem nie tylko stwierdzenie, że upłynął już sześciomiesięczny okres karencyjny od dnia rozpoznania poprzedniego wniosku, ale nadto stwierdzenie, iż wnioskodawca nie wskazał nowych okoliczności mających znaczenie dla rozstrzygnięcia. Użycie słów „wnioskodawca nie wskazał nowych okoliczności” przesądza – przy zastosowaniu metody wykładni językowej – że odnosi się to do co najmniej drugiego wniosku złożonego w tym przedmiocie przez tego samego wnioskodawcę. Regulacja ta stanowi mechanizm zapobiegający nieuzasadnionemu inicjowaniu postępowania sądowego. Pierwsza zaś negatywna decyzja sądu po rozpoznaniu wniosku o zmianę lub uchylecie środka zabezpieczającego mogła być skutecznie zaskarżona.

Jak wcześniej wskazano, kolejnym niezmiernie ważnym elementem w procedurze orzekania w przedmiocie środka zabezpieczającego w postępowaniu wykonawczym jest zagwarantowanie prawa strony do osobistego udziału w posiedzeniu oraz prawa do bycia wysłuchanym. Regulacja art. 204 § 1 i 2 k.k.w., dotycząca dalszego stosowania środka zabezpieczającego umieszczenia w zakładzie psychiatrycznym, nie spełniała wymogów konstytucyjnych do dnia 25 kwietnia 2019 r. Powyższe stwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 22 marca 2017 r., sygn. SK 13/14, orzekając, że „art. 204 § 1 i 2 w związku z art. 22 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. Nr 90, poz. 557 ze zm.) w zakresie, w jakim nie przewiduje prawa do osobistego udziału sprawcy, wobec którego stosowany jest środek zabezpieczający polegający na umieszczeniu w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym, w posiedzeniu sądu w sprawie dalszego stosowania tego środka zabezpieczającego, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 w związku z art. 41 ust. 1 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”²².

²¹ Por. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2009 r., sygn. akt I KZP 34/08, OSNKW 2009, Nr 5, poz. 35.

²² Dz.U. z 2017 r., poz. 666.

Niezrozumiałe było przyjęte w art. 204 k.k.w. rozwiązanie w konfrontacji z regulacją art. 199b § 3 k.k.w.²³, która w odniesieniu do posiedzenia w przedmiocie orzeczenia, zmiany bądź uchylenia środka zabezpieczającego na etapie wykonawczym przyznawała sprawcy lub jego obrońcy prawo do udziału w posiedzeniu. Choć nie można uznać, że konstrukcja przepisu art. 199b § 3 k.k.w. jest fortunna. Alternatywne ujęcie prawa do udziału w posiedzeniu w odniesieniu do sprawcy i jego obrońcy nie jest trafne. Prawo do uczestniczenia w posiedzeniu sądu pozostaje w bezpośrednim związku z obowiązkiem zawiadomienia uczestnika postępowania o terminie czynności procesowej. Oznacza to, że w zasadzie wystarczy w świetle przyjętego uregulowania zawiadomić o terminie posiedzenia sprawcę lub obrońcę, by uczynić zadość temu obowiązkowi. Oczywiście alternatywne ujęcie nie oznacza, że sąd nie zawiadomi łącznie sprawcy i jego obrońcy. Kierując się gwarancyjnym charakterem regulacji, należy przyjąć, że zawiadomiony winien być tak sprawca jak i jego obrońca. Rzecz jednak w tym, że to powinno wypływać wprost z regulacji ustawowej. Należy mieć na uwadze, że prawo do obrony (zarówno to wynikające z art. 42 ust. 2 Konstytucji, jak i mające swe źródło w art. 6 k.p.k., które ma pełne zastosowanie w postępowaniu wykonawczym – art. 1 § 2 k.k.w.) przewiduje uprawnienie oskarżonego do osobistego wykonywania obrony, niezależnie od tego, czy posiada on obrońcę i czy obrońca ten jest obecny w czasie czynności, w trakcie której sprawca czynu zabronionego chciałby osobiście działać.

Jak ważne jest prawo jednostki do wysłuchania przez sąd, zwrócił uwagę Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 11 czerwca 2002 r., sygn. akt SK 5/02, wskazując, że „w każdym wypadku ustawodawca powinien zapewnić jednostce prawo do wysłuchania. Jednostka musi uzyskać w szczególności możliwość przedstawienia swoich racji oraz zgłaszania wniosków dowodowych. Istotny element sprawiedliwej procedury sądowej stanowi prawo strony do osobistego udziału w czynnościach procesowych. Ustawodawca może ograniczyć udział stron w określonych czynnościach procesowych, ograniczenia takie powinny jednak zawsze posiadać odpowiednie uzasadnienie. Ocena konkretnych rozwiązań ustawowych z punktu widzenia wymogów sprawiedliwości proceduralnej powinna uwzględniać charakter spraw rozpoznawanych w danym postępowaniu”²⁴.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 22 marca 2017 r., sygn. SK 13/14 i sformułowane w uzasadnieniu wyroku wskazania co do kształtu rozwiązań prawnych, które powinny zostać wprowadzone przez ustawodawcę w celu wła-

²³ Art. 199b § 3 k.k.w.: „W posiedzeniu ma prawo wziąć udział prokurator, sprawca lub jego obrońca oraz wnioskodawca określony w § 1”. Wnioskodawcami wskazanymi w § 1 są: dyrektor zakładu karnego, kierownik zakładu psychiatrycznego lub kierownik podmiotu leczniczego, w którym sprawca odbywa terapię lub terapię uzależnień.

²⁴ Dz.U. z 2002 r., Nr 84, poz. 763.

ściwego wypełnienia standardów konstytucyjnych, skutkowałą nowelizacją art. 204 k.k.w. ustawą z dnia 21 lutego 2019 r.²⁵ Dodano do art. 204 k.k.w. § 2a, w którym przyznano sprawcy prawo udziału w posiedzeniu sądu w przedmiocie dalszego stosowania internacji psychiatrycznej.

Trybunał Konstytucyjny wskazał jednocześnie, że „konstytucyjna dyrektywa rozpoznania sprawy przez sąd bez nieuzasadnionej zwłoki mogłąby uzasadniać przeprowadzenie postępowania, o którym mowa w art. 204 § 1 k.k.w., bez udziału osoby poddanej internacji psychiatrycznej, jeżeli stan zdrowia wskazywałby na to, że uczestnictwo tej osoby w posiedzeniu byłoby nieuzasadnione z perspektywy obowiązku ustalenia przez sąd wszelkich okoliczności sprawy lub szkodliwe ze względu na ryzyko pogorszenia się stanu zdrowia osoby poddanej terapii, wywołane podjęciem wobec niej czynności o stresogennym charakterze, albo jeżeli osoba ta odmawiałaby lub uchylała się od udziału w posiedzeniu”.

Uwzględniając powyższe uwagi, ustawodawca wprowadził w § 2a art. 204 k.k.w. zastrzeżenie, że sprawca nie bierze udziału w posiedzeniu, jeżeli z opinii biegłych wynika, iż byłoby to niewskazane, chyba że mimo wszystko sąd uzna, że jego udział jest konieczny dla wydania prawidłowego rozstrzygnięcia.

Powyższe zastrzeżenie należy uznać za w pełni uzasadnione. Niekiedy stan zdrowia sprawcy jest tego rodzaju, że nie tylko nie jest on w stanie nawiązać kontaktu z innymi osobami, ale zabieranie go ze szpitala i konwojowanie do sądu mogłąby tylko wpłynąć niekorzystnie na jego stan zdrowia. Ochrona jego praw wymaga jednak w takim wypadku udziału obrońcy w posiedzeniu sądu (art. 204 § 2 pkt 2 k.k.w.), chyba że sąd orzeka na korzyść lub zgodnie z wnioskiem skazanego. Uznać bowiem należy, że zachodzi wówczas tzw. obrona obligatoryjna (art. 8 § 2 pkt 2 k.k.w.). Obowiązkowy udział obrońcy sprawcy w posiedzeniu pozwala na reprezentowanie jego praw i interesów, nawet wówczas, gdy sam sprawca nie bierze w posiedzeniu udziału.

Obowiązek ustawodawcy do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, zgodnej z wymogami sprawiedliwości i jawności, wymaga zapewnienia jednostce prawa do uczestniczenia w posiedzeniu i bycia wysłuchanym, ale nie może prowadzić do naruszenia jej prawa do samostanowienia i ochrony zdrowia. Dodatkowo ustawodawca winien uwzględnić dyrektywę sprawności i efektywności postępowania, a także racjonalnego wykorzystania zasobów kadrowych i materialnych aparatu wymiaru sprawiedliwości w szerokim znaczeniu²⁶.

²⁵ Ustawa z dnia 21 lutego 2019 roku o zmianie ustawy Kodeks karny wykonawczy oraz ustawy Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2019 r., poz. 679). Ustawa weszła w życie z dniem 26 kwietnia 2019 r.

²⁶ Zob. uzasadnienie wyroku TK z 22 marca 2017 r., sygn. akt SK 13/14, <https://ipo.trybunal.gov.pl/ipo/view/sprawa.xhtml?&pokaz=dokumenty&sygnatura=SK%2013/14> (data dostępu: 5.01.2022).

Opinia co do zdolności sprawcy do wzięcia udziału w posiedzeniu w sprawie dalszego stosowania środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym, zgodnie z nowelizacją ustawą z dnia 21 lutego 2019 r., ma stanowić obligatoryjny element opinii zarówno przesyłanej sądowi cyklicznie w ramach wykonania przez kierownika zakładu psychiatrycznego dyspozycji art. 203 § 1 k.k.w., jak i opinii wydawanej na żądanie sądu stosownie do art. 203 § 2 k.k.w. Sąd niezależnie od tego ma możliwość poczynienia z własnej inicjatywy ustaleń i weryfikacji nadesłanej mu opinii poprzez zasięgnięcie opinii innych biegłych.

Prawo do uczestniczenia w posiedzeniu sądu rodzi obowiązek zawiadomienia uczestnika postępowania o terminie czynności procesowej oraz w przypadku osoby pozostającej w internacji psychiatrycznej danie jej możliwości wypowiedzenia się, co do tego czy chce skorzystać z prawa uczestniczenia w posiedzeniu sądu. W dodanym do art. 204 k.k.w. wskazaną nowelizacją § 2 b przyjęto, że doręczając sprawcy zawiadomienie o terminie posiedzenia w przedmiocie dalszego stosowania pobytu sprawcy w zakładzie psychiatrycznym, należy go pouczyć o prawie do złożenia wniosku o doprowadzenie go na to posiedzenie. Mając na względzie zapobieżenie przewlekłości postępowania, określono w § 2c sprawcy terminu 7 dni od daty doręczenia zawiadomienia o posiedzeniu sądu, przed upływem którego powinien zgłosić wniosek o doprowadzenie go na posiedzenie. Pozytywnie należy ocenić wprowadzenie możliwości złożenia przez sprawcę wniosku o doprowadzenie go na posiedzenie na ręce kierownika zakładu psychiatrycznego, który obowiązany jest przekazać go niezwłocznie do właściwego sądu (art. 204 § 2d k.k.w.). Rozwiązanie to, wzięwszy pod uwagę sytuację osób poddanych detencji psychiatrycznej, ułatwi im wyrażenie woli wzięcia udziału w posiedzeniu, z jednej strony, a z drugiej pozytywnie wpłynie na szybkość postępowania. Uzyskanie odpowiednio wcześniej informacji co do tego, czy sprawca umieszczony w zakładzie psychiatrycznym chce skorzystać z prawa do udziału w posiedzeniu sądu, ułatwi jego przygotowanie (wydanie nakazów doprowadzenia, zapewnienie konwoju itd.). W przypadku, gdy oświadczenie uprawnionego zostanie złożone z opóźnieniem, ale dotrze do sądu w takim czasie, że będzie możliwe bez odraczania posiedzenia, doprowadzenie sprawcy, to należy go doprowadzić i umożliwić mu osobisty udział. Przedstawianie swoich racji i zgłaszania wniosków dowodowych to nie tylko realizacja przysługujących sprawcy gwarancji procesowych, ale możliwość dokonania przez sąd ustaleń faktycznych w sposób wszechstronny i wyczerpujący.

Poczynieniu przez sąd ustaleń faktycznych w sposób wszechstronny i wyczerpujący służyć ma także obowiązek wysłuchania przed wydaniem orzeczenia: 1) psychologa, 2) w sprawach osób niepoczytalnych, o ograniczonej poczytalności lub z zaburzeniami osobowości albo gdy sąd uzna to za wskazane – ponadto lekarza psychiatrę, 3) w sprawach osób z zaburzeniami preferencji seksualnych – biegłych wskazanych w punktach 1 i 2 oraz lekarza sek-

suologa lub psychologa seksuologa. Nadto w sprawach osób uzależnionych można również wysłuchać biegłego w przedmiocie uzależnienia (art. 199b § 2 k.k.w.).

Zgodnie z art. 199b § 2 k.k.w. na sędzie zawsze ciąży – przed zmianą lub uchYLENIEM ŚRODKA ZABEZPIECZAJĄCEGO – obowiązek wysłuchania psychologa. Przedstawiciele doktryny wskazują, że współczesna ocena konstrukcji niepo-czytalności psychiatryczno-psychologiczna powoduje, iż opinia sądowo-psychologiczna nie jest tylko pomocnicza dla opinii psychiatrycznej, ale jest nieodzowna, jako dająca pełną psychologiczną diagnozę kliniczną²⁷. Tendencję do coraz szerszego i powszechniejszego korzystania z wiedzy psychologicznej w rozstrzyganiu kwestii związanych ze stanem zdrowia psychicznego sprawców czynów zabronionych, w tym także aspektów, które dotyczą zasadności stosowania środków izolacyjno-leczniczych, należy ocenić pozytywnie²⁸.

Na etapie wykonawczym wprowadzono obowiązek wysłuchania jednego lekarza psychiatry, a nie dwóch, jak to ma miejsce przy orzekaniu na etapie postępowania jurysdykcyjnego (art. 354a k.p.k.). Powyższe, jak wskazuje się w literaturze przedmiotu, tłumaczone jest faktem, że w większości wypadków będzie to już kolejna opinia psychiatryczna w sprawie. Ponadto na tym etapie nie jest już możliwe orzeczenie izolacyjnych środków zabezpieczających, nie jest więc konieczne rozszerzenie gwarancji dla sprawcy²⁹.

„Wysłuchanie”, jak wskazuje się w doktrynie i orzecznictwie, należy rozumieć w ten sposób, że sąd jest obowiązany wysłuchać co najmniej ustnej opinii³⁰ biegłego psychologa czy też w pozostałych sytuacjach określonych w art. 199b § 2 k.k.w. innych jeszcze specjalności. Nie jest przy tym wystarczające złożenie opinii przez biegłych wyłącznie na piśmie³¹.

Podzielić należy pogląd Małgorzaty Pyrcak-Górowskiej, że „wysłuchanie biegłych przed »orzeczeniem, zmianą i uchYLENIEM ŚRODKA ZABEZPIECZAJĄCEGO« należy rozumieć jako wysłuchanie biegłych na każdym posiedzeniu, które może zakończyć się wydaniem postanowienia o orzeczeniu, zmianie lub uchy-

²⁷ A. Pietrzyk, *Psychologiczne kryteria niepo-czytalności i po-czytalności zmniejszonej – refleksje biegłego psychologa dla prawników*, „Palestra”, nr 12, s. 90; M. Tarnawski, *Niepo-czytalność i po-czytalność zmniejszona – de lege lata i de lege ferenda*, [w:] R. Rutkowski, Z. Majchrzyk (red.), *Teoria i praktyka oceny po-czytalności*, Warszawa 1988, s. 35; J.K. Gierowski, *Kompleksowe, psychiatryczno-psychologiczne opiniowanie o stanie zdrowia psychicznego sprawcy czynu zabronionego*, [w:] G. Chojnacka-Szawłowska, B. Pastwa-Wojciechowska (red.), *Kliniczne i sądowo-penitencjarnie aspekty funkcjonowania człowieka*, Kraków 2007, s. 219–220.

²⁸ L. Osiński, *Komentarz do art. 199b Kodeksu karnego wykonawczego*, [w:] J. Lachowski (red.), *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, wyd. czwarte, 2021, Legalis; K. Postulski, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, wyd. czwarte, 2017, Lex.

²⁹ S. Leleńtal, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, wyd. siódme, 2020, Legalis.

³⁰ Przepisy Kodeksu postępowania karnego mające odpowiednie zastosowanie w postępowaniu wykonawczym (art. 1 § 1 k.k.w.), które *expressis verbis* przewidują formę ustną i pisemną opinii biegłego.

³¹ L. Osiński, op. cit.; wyrok SN z 27 lutego 2008 r., IV KK 20/08, Lex nr 354825.

leniu środka zabezpieczającego, a zatem również na każdym posiedzeniu w przedmiocie dalszego stosowania środka zabezpieczającego w trybie art. 204 § 1 i 4 k.k.w.”³².

Na wszystkie postanowienia w przedmiocie środków zabezpieczających, wydawane w postępowaniu wykonawczym, przysługuje zażalenie, co wynika *expressis verbis* z art. 199a § 3 k.k.w.

Krąg podmiotów uprawnionych do wniesienia zażalenia jest ograniczony do sprawy, jego obrońcy i prokuratora. Nie przysługuje to uprawnienie innym osobom uczestniczącym w postępowaniu. Ustawodawca wprost przyznał prawo do wnoszenia zażaleń skazanemu (art. 6 § 1 k.k.w.) i prokuratorowi (art. 21 k.k.w.). Ustawodawca tam, gdzie rozszerza krąg podmiotów uprawnionych do składania zażaleń na postanowienia, statuuje to wprost w przepisach, np. w art. 163 § 3 k.k.w., art. 197 § 2 k.k.w.

Należy uznać, że regulacja ta jest słuszna i interesy sprawy są wystarczająco chronione przed niezasadną odmową uchylenia lub zmiany środka zabezpieczającego poprzez uprawnienia do zaskarżenia postanowienia w tym przedmiocie przysługujące nie tylko jemu, jego obrońcy, ale również prokuratorowi, który może wnosić zażalenie – także na korzyść sprawy.

Reasumując, niezmiernie ważnym elementem w procedurze orzekania w przedmiocie środka zabezpieczającego w postępowaniu wykonawczym jest zagwarantowanie prawa strony do osobistego udziału w posiedzeniu oraz prawa do bycia wysłuchanym. Regulacja art. 204 § 1 i 2 k.k.w. nie spełniała wymogów konstytucyjnych do dnia 25 kwietnia 2019 r. Nowelizacja art. 204 k.k.w. ustawą z dnia 21 lutego 2019 r. dostosowała przepisy do standardów konstytucyjnych zapewniając sprawcy ochronę jego praw poprzez wprowadzenie niezbędnych gwarancji procesowych.

Należałoby jednak postulować *de lege ferenda* zmianę art. 199b § 3 k.k.w. poprzez eliminację alternatywnego ujęcia prawa do udziału w posiedzeniu w odniesieniu do sprawy i jego obrońcy. Prawo do uczestniczenia w posiedzeniu sądu pozostaje w bezpośrednim związku z obowiązkiem zawiadomienia uczestnika postępowania o terminie czynności procesowej. Jak wcześniej wskazano, oznacza to, że w zasadzie wystarczy w świetle przyjętego uregulowania zawiadomić o terminie posiedzenia sprawcę lub obrońcę, by uczynić zadość temu obowiązkowi. Kierując się gwarancyjnym charakterem regulacji, należy przyjąć, że zawiadomiony winien być sprawca oraz jego obrońca i powinno wypływać to wprost z regulacji ustawowej. Jak wskazuje w swym orzecznictwie ETPCz, krajowy porządek prawny winien być kształtowany w taki sposób, by chronił jednostkę przed arbitralnością, co wymaga istnienia „rzetelnych

³² Zob. M. Prycak-Górowska, *Wysłuchanie biegłego na posiedzeniu w przedmiocie orzeczenia, zmiany lub uchylenia środka zabezpieczającego – problemy interpretacyjne związane z art. 199b § 2 k.k.w.*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2015, nr 4, s. 7–8 i zawartą tam argumentację.

i odpowiednich procedur³³. Nadto w art. 199b § 1 k.k.w. katalog podmiotów uprawnionych do złożenia wniosku o orzeczenie, zmianę lub uchylenie środka zabezpieczającego powinien zostać poszerzony o kuratora sądowego z uwagi na jego rolę i pozycję przy wykonywaniu środków zabezpieczających.

Wykaz literatury

- Barczak-Oplustil A., *Środki zabezpieczające*, [w:] W. Wróbel (red.), *Nowelizacja prawa karnego 2015. Komentarz*, Krakowski Inst. Prawa Karnego, Kraków 2015.
- Długosz J., [w:] M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), *Kodeks karny. Część ogólna*, t. 2: *Komentarz*, wyd. trzecie, C.H. Beck, Warszawa 2015.
- Gierkowski J.K., Paprzycki L.K., *Niepoczytalność i psychiatryczne środki zabezpieczające. Zagadnienia prawno-materialne, procesowe, psychiatryczne i psychologiczne*, C.H. Beck, Warszawa 2013.
- Gierowski J.K., *Kompleksowe, psychiatryczno-psychologiczne opiniowanie o stanie zdrowia psychicznego sprawcy czynu zabronionego*, [w:] G. Chojnacka-Szawłowska, B. Pastwa-Wojciechowska (red.), *Kliniczne i sądowo-penitencjarne aspekty funkcjonowania człowieka*, Impuls, Kraków 2007.
- Gierowski J.K., Szymusik A., *Deontologia w psychiatrii i psychologii sądowej*, [w:] J.K. Gierowski, A. Szymusik (red.), *Postępowanie karne i cywilne wobec osób zaburzonych psychicznie. Wybrane zagadnienia z psychiatrii, psychologii i seksuologii sądowej*, Collegium Medicum UJ, Kraków 1996.
- Kalisz T., Kwieciński A., *Projektowane zmiany w zakresie stosowania i wykonywania leczniczych środków zabezpieczających: (uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw w wersji z 17 kwietnia 2014 r.)*, „Przegląd Więziennictwa Polskiego” 2014, nr 83.
- Krajewski K., *Środki zabezpieczające*, [w:] L.K. Paprzycki (red.), *Środki zabezpieczające*, seria: System Prawa Karnego, t. 7, wyd. drugie, Warszawa 2015.
- Kwieciński A., *Lecznicze środki zabezpieczające w polskim prawie karnym i praktyka ich wykonania*, Kolonia Limited, Wrocław 2009.
- Lelental S., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, wyd. siódme, 2020, Legalis.
- Marek A., *Prawo karne*, wyd. dziesiąte, C.H. Beck, Warszawa 2011.
- Osiński L., *Komentarz do art. 199b Kodeksu karnego wykonawczego*, [w:] J. Lachowski (red.), *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, wyd. czwarte, 2021, Legalis.
- Paprzycki L.K. (red.), *Środki zabezpieczające*, seria: System Prawa Karnego, t. 7, wyd. drugie, Warszawa 2015.
- Pietrzyk A., *Psychologiczne kryteria niepoczytalności i poczytalności zmniejszonej – refleksje biegłego psychologa dla prawników*, „Palestra” 1993, nr 1.
- Postulski K., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, wyd. czwarte, 2017, Lex.
- Prycak-Górowska M., *Wysłuchanie biegłego na posiedzeniu w przedmiocie orzeczenia, zmiany lub uchylenia środka zabezpieczającego – problemy interpretacyjne związane z art. 199b § 2 k.k.w.*, „Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych” 2015, nr 4.

³³ Por. uzasadnienie wyroków ETPCz: z 30 listopada 2010 r. w sprawie *Jończyk przeciwko Polsce*, skarga nr 19789/08; z 28 maja 2013 r. w sprawie *Baran przeciwko Polsce*, skarga nr 53315/09; z 29 listopada 2011 r. w sprawie *Beiere przeciwko Lotwie*, skarga nr 30954/05, <http://www.echr.coe.int> (data dostępu: 21.01.2022).

- Szczechowicz K., *Postępowanie w przedmiocie umorzenia postępowania i orzeczenia środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia sprawcy w zakładzie psychiatrycznym*, [w:] B. Hołyst, J. Duży, P. Grzegorzczak, Z. Wardak, D. Wąsik (red.), *Doprawdy litość to zbrodnia*, Wyd. UŁ, Łódź 2018.
- Tarnawski M., *Niepoczytalność i poczytalność zmniejszona – de lege lata i de lege ferenda*, [w:] R. Rutkowski, Z. Majchrzyk (red.), *Teoria i praktyka oceny poczytalności*, PZWL, Warszawa 1988.
- Wąsek A., [w:] O. Górniok (red.), *Kodeks karny. Komentarz*, t. 1: *Art. 1–116*, Arche, Gdańsk 2005.
- Wolter W., *Nauka o przestępstwie*, PWN, Warszawa 1973.
- Zgryzek K., *Postępowanie w przedmiocie zastosowania środków zabezpieczających w polskim procesie karnym*, Wyd. UŚ, Katowice 1989.

Summary

Legal proceedings to extend the application, suppress or change a preventive measure – selected procedural issues

Keywords: executive criminal law, preventive measures, stay in a psychiatric institution, therapy, addiction therapy, suppress a preventive measure, enforcement proceedings.

The time of application of preventive measures is not predetermined which is due to their nature. Therefore, the guarantee elements in adjudicating on the extension of the application, suppressing or modifying a preventive measure are of great importance. Procedural solutions that guarantee effective control over the application of the measure should be of key importance during the proceedings. The aim of the article is to analyse the solutions adopted in this area in Polish law and their assessment in terms of protecting the rights of persons against whom preventive measures are applied. An extremely important element in the procedure of adjudicating on a preventive measure in enforcement proceedings is the determination of entities entitled to initiate proceedings in this respect and to appeal against decisions. It is no less important to guarantee the party's right to attend the meeting in person and to be heard. In the light of the assessment of Polish legislation, *de lege ferenda* conclusions were formulated. It was proposed to amend Article 199b Clause 3 of the Penal Enforcement Code by eliminating the alternative approach to the right to participate in the meeting concerning the perpetrator and his defender. Moreover, in Article 199b Clause 1 of the Penal Enforcement Code, it was proposed that the catalogue of entities authorized to submit an application for a ruling, changing or suppressing of a preventing measure should be extended to include a probation officer due to his role and position in the implementation of preventive measures.